

Ece Temelkuran

Dışarıdan

Kuyu-
dan

Konuşmalar

ECE TEMELKURAN

DIŞARIDAN

KIYIDAN KONUŞMALAR

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1.-4. basım: Everest Yayınları, 2004-2013
Can Yayınları'nda 1. basım: Ekim 2016, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Editör: Sırma Köksal

Düzeltili: Eser Demirkan, Mert Tokur
Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit
Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26
Topkapı-İstanbul
Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3310-9

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com/9789750733109
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

ECE TEMELKURAN

DIŞARIDAN
KIYIDAN KONUŞMALAR

DENEME

♥can

Ece Temelkuran'ın Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

Devir, 2015

'Ağrı'nın Derinliğı, 2016

Biz Burada Devrim Yapıyoruz Sinyorita, 2016

Bütün Kadınların Kafası Karışıkır, 2016

Düğömlere Üfleyen Kadınlar, 2016

İç Kitabı, 2016

İçeriden / Kıyidan Konuşmalar, 2016

İkinci Yarısı, 2016

Kayda Geçsin, 2016

Kıyı Kitabı, 2016

Muz Sesleri, 2016

Ne Anlatayım Ben Sana, 2016

ECE TEMELKURAN, İzmirli ve 1973 doğumlu. 1993'ten başlayarak 20 yıl muhabirlik ve köşe yazarlığı yaptı. *Bütün Kadınların Kafası Karışık* (1996), *Oğlum Kızım Devletim-Evlerden Sokaklara Tutuklu Anneleri* (1998), *İç Kitabı* (2002), *Kıyı Kitabı* (2002), *İçeriden / Kıyıda Konuşmalar* (2004), *Dışarıdan / Kıyıda Konuşmalar* (2004), *Biz Burada Devrim Yapıyoruz Sinyorita* (2006), *Ne Anlatayım Ben Sana!* (2006), *'Ağrı'nın Derinliği* (2008), *Muz Sesleri* (2010), *İkinci Yarı* (2011), *Kayda Geçsin* (2012), *Düğümlere Üfleyen Kadınlar* (2013), *Devir* (2015) adlı kitapları yazdı. 2010'da İngiltere'de *Deep Mountain* (*'Ağrı'nın Derinliği*), 2011'de ABD'de *Book of the Edge* (*Kıyı Kitabı*) adlı kitapları yayımlandı. *Muz Sesleri*, beş dilde yayımlandı. *Düğümlere Üfleyen Kadınlar* ise Almanya, Çin ve Fransa'dan sonra İngiltere'nin de aralarında bulunduğu 13 ülkede yayımlanmayı bekliyor. *The Guardian*, *The New York Times*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *New Statesman*, *New Left Review*, *Le Monde Diplomatique*, *Berliner Zeitung* gibi gazete ve dergilerde makaleler yazdı. 2007'de Saint Anthony's College'ın akademik davetlisi olarak bir yıl Oxford'da bulundu. Uluslararası Af Örgütü ve Prens Claus Vakfı'nın davetlisi olarak Amsterdam'da 2013 yılı için "Özgürlük Konuşması"nı yaptı. Türkiye'yi anlattığı "Çılgın ve Hüzünlü" kitabı Almanca ve İngilizce olarak yayımlandı, çeşitli dillerde yayımlanmayı bekliyor. Beyrut, Tunus, Paris'te yaşadı. Şimdi zamanını İstanbul ve Zagreb arasında geçiriyor.

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE, BİZATİHİ KENDİSİ

Ne Mutlu Anadoluluyum Diyene!	25
Kutsallaştırmalar Ülkesi!.....	29
Zorba Kalmadı, Hz. Hamza Verelim!	33
Ya Eğlence Ya Ölüm!.....	37
“Varlığım Hülya’nın Varlığına Armağan Olsun”	41
Ruh Kırığı-Kol Kırığı	45
Pop’un “Pop”u Çıktı	49
What Is The Matrix Abi?!	53
Taksim’de Yaşar Aşkların En Divanesi!	57
Bingöl Çocukları	61
İftar Sıraları.....	65
Türkiye Muhafazakârlaşıyor!-1	69
Türkiye Muhafazakârlaşıyor-2	
Azınlık Haklarımızı Veriniz!.....	72
Haz-Rool! Türba-Aan! Fiyonk!.....	77
Nasıl Sevmeli?.....	81

KÜRT KARDEŞİM

Halay Çekelim: Yara Kapansın!	91
Kürt Kardeşim, Aramızda Akan Bir Nehir Var	95

Edebiyat Dilsizdir!	99
Diyarbakır'a Bilmukabele!.....	103
KRİZ KUZULARI	
Yaşasın! Para Öldü!.....	111
Kafa Ayarı Bozuk Bir Millet Patlamaz!	115
1 Mayıs! 1 Mayıs! Beyaz Türk'ün De Bayramı-I!	119
Nasıl İnsanlar Olacağız Şimdi Biz?	123
Siz De “Onur Eylemi” İstemiyor musunuz?.....	127
SIYASETİN GÜNDELİKÇİLERİ	
Renkli Çocukların Renksiz Ülkesi	135
Dünyayı Renkli Çocuklar Kurtaracak!	139
Yine Olmadı! Niye Olmadı?	143
Anne, Biz Ecevit'i Neden Seviyoruz?	151
Muhalefet “Rontu”!	155
Kötü Bir Şiir Uğruna Yarab!.....	159
<i>I Love Mazlums</i>	163
En “Modern” Rıdvan: Siyasal İslam!	167
SAVAŞIN ADAMLARI BARIŞIN İNSANLARI	
Artık Onların da Travması Var!.....	177
Yeni Başlayan Sersemlemeler İçin Faşizm!	181
Küçük Bir Şirket İş: Kanlı İpek Yolu	185
“Temiz” Kapitalizm Var mıdır?	189
Kurtar Bizi Powell Amca!	193
Filistin Kaç Para Eder?.....	197
Savaş Kampanyası Komiklerini Sunar!.....	201
Toz Gezegeni ABD'ye Saldırdı!.....	205
Biz de Yokuz! Haydi Bakalım!.....	211
Biz Artık Daha Çok Yokuz	215

Savaş Yazısı: Vicdan Aklama İstasyonu!	219
AKP Milletvekillerine Açık Mektup Duygusal Gerçekçilik.....	223
Hoş Geldin Türkiye!.....	227
Biz, Bizi Çok Özlemiştik	231
Savaşın Diliyle Barış Olmaz!	235
Bu Savaştan Kim Kâr Edecek	239
Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi.....	242
Ne Ka' Ölüm, O Ka' Para.....	245
Baah-Daat!.....	249
Buenos Aires - Bağdat - İstanbul.....	253

MÜHİM NOT

Muhterem okur,

Bu, "köşe yazılarını toplama" kitabı değildir! Bu bir yazıları gözden geçirme, kendini yeniden elden geçirme kitabıdır. Şimdi bu kitabı elinde tutan muhterem okur, bu kitap sana yazılmıştır. Bu yazdıklarım ve yazamadıklarım hakkında, ikimizin arasında samimi ve hakiki bir konuşmadır!

Beni “köşe” işine başlatan Metin Gülbay ve Güldal Kızıldemir’e, sonra da beni *Milliyet*’in yazarı yapma “çılgınlığına” kapılan –ve sanırım arasına bundan fena halde pişman olan– Mehmet Y. Yılmaz’a teşekkürlerimle...

Türkiye, Bizatihi Kendisi

Aslında işim, bir yazı kişisi olarak, gündelik olaylar akıp giderken zamanın üstünde olan insanlığın çekirdeğini görmektir. Esas mesele, bütün insanlar toptan başka bir tarafı tutsa da, yazının vicdanına sahip biri olarak, insanlığın tarafında durmaktır. İnsanların, uğruna birbirlerini ve yeryüzünü katlettikleri değerlere, değersizliklere bir mesafeden bakıp olup bitenlerin ne saçma, ne komik olduğunu anlatmaktır. Çoğu kez ağlatacak kadar komik...

Dünyaya bakmak işini “meslek” olarak yapmaya başladığımda, *Milliyet* gazetesinde “köşe sahibi” olduğumda, dünya ve Türkiye daha önce geçilmemiş bir yerden geçiyordu. İnsanlık, tarihin keskin virajlarından birinde az kalsın şarampole yuvarlanıyordu. Savaşlar, ölümler, yer değiştiren anlamlar, kaybolan hakikatler, yıkılan kuleler, haritalarda fethedecekleri yerleri bulamayan imparatorlar... Ben yeryüzü kayıtlarının gündelikçisi olduğumda dünya ve Türkiye toz dumandı. Dünyanın ve Türkiye'nin sistemi yeniden kuruluyordu.

Çağ dönümlerinde doğan yazı insanları çok talihsizdirler. Çünkü iktidar oyunlarının kızıştığı bu zamanlarda dünya, olaylar ve insanlar, yazarı, müthiş bir aceleyle taraf olmaya, o taraftan konuşmaya, taraflardan biri için yazmaya çağırırlar. Bunun nedeni sözün büyülü ve büyücü olmasıdır. Güçlü söz dünyayı değiştirebilir, insanları inandırabilir, kitleleri yerinden oynatıp tarihe biçim verebilir. Yazarın ise insanlığın özünü, dünyanın ruhunu görebilmek, oradan konuşabilmek için geniş ve duru zamanlara ihtiyacı vardır. Yazı, her zaman böyle bir

duru “kıyıda” yazılmayı ister. *Milliyet* gazetesinde yazmaya başlarken, köşemin adının neden “Kıyıda” olduğunu açıklarken yazdığım gibi bir kıyıda söz ediyorum:

“Kıyıda... Yerleşmeye değil, sözünü söylemeye gelmiş olan. Kıyıda... Sesi duyulabilecek kadar yakından. Baktı ki kıymeti yok, gittiğinde durdurulamayacak kadar uzaktan.”

Dışarıdan kitabını hazırlarken, dünyayı değiştiren son üç yılda yazdığım yazılara tekrar bakıp bu kitap için elemeler yaparken o “kıyıda” yazılmış yazıları seçmeye çalıştım. Dünyayı ve Türkiye’yi gelecekte de etkileyecek meseleler üzerine yazılmış, duru yazıları seçtim bu kitap için. Yazının ihtiyaç duyduğu geniş zamanları ve sessizliği sunan, uzak bir şehirde bütün yazıları yeniden gözden geçirdim. Çünkü değişen, akan, dönen dünya üzerine yazılan her yazı yeniden yazılmaya muhtaçtır. Hatta bazen reddedilmeleri bile gerekebilir..

Dünya ve Türkiye üzerine yazılmış her metin, üzerinden yeterince zaman geçtikten sonra tarih içindeki koordinatlarının yeniden saptanmasına gerek duyar. Metnin ideolojik olarak hangi enlemde, tarihsel olarak hangi boylamda yer aldığına yeniden bakılmalıdır. Metinler, tarih içindeki yerini (eğer bir yeri olacaksa) anlamlı bir biçimde ancak böylelikle alabilir. Hele Türkiye üzerineyse yazdıklarınız, böyle acayip ve akışkan bir ülkenin vatandaşı iseniz birkaç kere koordinat sağlaması yapmanız gerekebilir.

Bu yazıları yeniden okuduğum o uzak ve sessiz ülkede, Lozan’da, dünya meselelerine eşit uzaklıkta duran bu şehirde, şimdi, Türkiye’yi, Türkiye’nin ruhunu daha yakından anlıyorum sanki. Niye Türkiye’nin Türkiye’de yaşayan çoğu insan tarafından dünyadan ayrı bir yer olarak algılandığını, “yurdum dışı haberler” anlayışının niye çiftleşen pandalar ve Rio festivaliyle sınırlı olduğunu şimdi, burada anlıyorum. Çünkü Türkiye’de zaten yeterince olay var! Türkiye’de o kadar çok olay oluyor ki Türkiye’de yaşayan insanların dünyanın siyasi ve toplumsal meseleleriyle ilgilenmeleri için sadece matematiksel olarak bile yeterince zamanları kalmıyor. Bir “acayıplıklar diyarı” olarak bizim memleket, insanın yeterince zamanını alıyor zaten.

Diğer yandan Türkiye’deki toplumsal gerginlikler o kadar taze ve o kadar canlı ki bu konularda yapılan tartışmalar, bu gerginlikler çevresinde yaşanan olaylar insanların bütün enerjisini alabiliyor.

Yazdığım yazılara bakınca Türkiye’de en çok beş mesele-
nin konuşulduğunu görüyor insan. Bu beş temel mesele aynı
zamanda toplumsal düzeyde birer hassasiyet ya da gerilim se-
bebi. Bütün toplumsal hayat bu beş meselelerin etrafında belir-
leniyor, bütün taraflar bu beş meselede takındıkları tutuma
göre oluşuyor. Bunlar; Kürt sorunu, siyasal İslam, ekonomik
durum, parti siyaseti, ordu ve orduya bağlı olarak Türkiye’nin
bir ülke olarak kuruluş ideolojisi. Açıkça ve kısaca söyleyeyim,
köşe yazarı olduktan sonra anladım ki bir yazarın kim olduğu,
ne olduğu, kimler tarafından sahiplenileceği bu konularda al-
dığı tavra göre belirleniyor. Hatta kimi sözcükleri belli bir bi-
çimde kullanmanız bile yer aldığınız safın bir “şifresi” olarak
yorumlanabiliyor. Ülkenin en çok dikkat kesilip hakkında en
çok cümle sarf ettiği konuların aynı zamanda en sert tabular
olması da ilginç elbette. Yani Türkiye en çok konuştuğu konu-
larda aslında hiç konuşmuyor.

Eğer her ülkenin bir ruhu olduğunu varsayıyorsak Türki-
ye’nin “ruhsal karmaşa”sı da buradan kaynaklanıyor zaten. Hak-
kında konuşulan beş konunun hakkında aslında konuşulama-
masından!

Dışarıdan kitabını bu sebepten beş ana bölüme ayırdım:

“Türkiye: Bizatihi Kendisi” bölümünde ancak ve ancak
Türkiye’de yaşanabilecek olaylardan söz ettim. Bunlar dünya-
nın herhangi bir yerinden gelen insana açıklamak için bir ömür
tüketebileceğiniz konular. Mesela, AKP’nin iktidara gelişinden
sonra *Hürriyet* gibi bir gazetede belli bir türban stiline daha
kabul edilebilir olmasına ilişkin haberdir. Herhalde bu haberin
Türkiye’nin karmaşık anlamlar ve referanslar tablosunda nere-
ye denk düştüğünü anlatmak için günlerce tarihten, taraflar-
dan ve göndermelerden söz etmeniz gerekir.

“Kürt Kardeşim” bölümüne ise milliyetçiliğin körlüğüyle
sakatlanmış taraflardan ikisine de aynı mesafede durarak yazıl-
mış, insanın çekirdeğine bakan yazıları aldım.

“Kriz Kuzuları” bölümü ise Türkiye’nin ekonomiyle kur-
duğu ilişki bakımından önemliydi. “Patlayamayan” bir ülke
olarak Türkiye’nin ekonomik eşitsizlikle kurduğu ilişkiyi, kriz-
le birlikte sisteme sadakatini kaybeden “beyaz Türkler”i anlat-
maya çalıştım.

“Siyasetin Gündelikçileri” bölümünde daha “kim ne dedi,
niye dedi” çıkmazındaki siyasetçilere baktım.

Sonra savaş çıktı. Dünyanın yüzlerini gördük. Kanlı ve insan yüzlerini. Bu kitap da zaten orada bitti.

“Dünyanın yüzleri” diye adlandırmak istedim olan biteni. Çünkü geçtiğimiz üç yıl boyunca bütün dünyada, insanlığın alçalmak konusundaki sınırsızlığı ile yükselme imkânının di-renci bir arada yaşandı. Bir yandan arsız bir imparator, insanlığın oluşturduğu bütün hukuku çiğneyerek haritalar üzerinde kanlı postallarıyla yürürken diğeryandan dünyanın bütün “memnuniyetsizler”i ülkeler aşyp her yıl dünyanın bir şehrinde buluşuyor. Dünya Sosyal Forumu’nu gerçekleştiriyordu. Güce ve savaşa tapan karanlık adamlar ile hâlâ insana inanan kalabalıklar birbirlerine karşı saf tutmuştu. Sokaklar ve imparator karşı karşıyaydı. Ben, tahmin edebileceğiniz gibi, sokaktaydım. Çünkü yaşananların ardından bugün artık habercilerin, gazetecilerin, yazı insanlarının, sadece olup biteni kaydeden değil, insanlığın vicdanını diri tutan sinir uçları olduklarına inanıyorum. Daha iyi bir dünyanın imkânını hatırlatan, hep yeniden hatırlatan inatçılar olmamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü en başta söylediğim gibi, benden önce gelmiş, benden sonra gelecek olan benzerlerim gibi, insanlığın daha adaletli ve vicdanlı, dünyanın daha güzel olabileceğini hatırlatıyorum. Ben, bu işi yapıyorum.

Sıra arkadaşı insanın önünde durmaz, arkasında da. Yanında durur. Böyle, yan yana durur işte. Siz yan yana dururken başınızdan olaylar geçer. Hayat denen sıkıcı derste bir aralık kollarsın hep “gördün mü?” demek için...

...
Yokluklarda, yoksunluklarda yoklama yapacağı tutar hayatın. “Eksik” yazılmasın diye o, atarsın kendini ortaya. Yalanlar, masallar, hikâyeler; oyalarsın zamanı. Ne yapar yapar “eksik” dedirtmezsin sıra arkadaşın için. Sonra bir aralık bulup yine, “Gördün mü?” dersin, “iki kişi olunca nasıl idare ediyoruz birbirimizi.”

Kendi öykülerimizi nerelerden devşirirsek devşirelim, bir başka büyük öykünün parçasıyız aynı zamanda. Gözümüzü çevirip “dış”arıya baktığımızda, öykümüzü birlikte sürdüreceğ başkaları var. Ya da öykümüzü onlara karşın sürdüreceğimiz diğerleri. Yaşam bazen uzlaşmaların, çoğunlukla çatışmaların alanı. Ece Temelkuran, *Dışarıdan - Kıyıda Konuşmalar*’da bize yıllar önce yazdığı yazılarında bugüne ilişkin kaygılarını anlatıyor. Yaşamın bu kaygıları haklı çıkardığını düşünenler ya da o zamanlar bu kaygıları zaten paylaşmış olanlar, “gördün mü?” diyeceklerdir yanlarında duran sıra arkadaşlarına.

ISBN: 978-975-07-3310-9

9 789750 733109